

ANMELDELSE FORSKNING 8. mar. 2021 | kl. 12:51

Mørke og mismod

Af: Bodil Christensen

Da debatten om målstyring og skolereform var på sit højeste, blev Lars Qvortrup og Jens Rasmussen anklaget for videnskabelig uredelighed og senere pure frifundet. Nu har de skrevet en bog om forløbet. Den er ikke befordrende for en konstruktiv uddannelsesdebat.

SKOLERET

Et lærestykke
til forskere,
myndigheder
og medier

Sandt

Falsk

Lars Qvortrup
Jens Rasmussen

||

Fakta

Titel
Skoleret

Forfatter

Lars Qvortrup, Jens Rasmussen

Pris

260

Sider

201

Forlag

U Press

Skoleret: Et lærestykke til forskere, myndigheder og medier' er skrevet af to forskere, der næppe behøver nogen præsentation, når anmeldelsen læses på folkeskolen.dk. Det er Lars Qvortrup og Jens Rasmussen, og de er begge rutinerede professorer med lange karrierer inden for uddannelsesverdenen. Begge har været i front de seneste tyve år, når folkeskolen og læreruddannelsen har været genstand for reformer og ændringer. De har haft megen taletid, skærmtid og spalteplads, og dette er sagt for at markere, at de begge har været forvaltere og initiativtagere og ikke mindst producenter af "magtens og systemets" bud på reformer i uddannelsessystemet. De er blevet spurgt, og de har givet svar.

Herom har der været megen (og spændende og engageret) debat, også på folkeskolen.dk, men som anmelder forsøger jeg (og det lykkes nok ikke så godt, som jeg kunne ønske) at undgå at tage del og parti i debatten. Anmeldelsen er af bogen 'Skoleret', ikke af forløbet, der er skolerettens genstand, og anmeldelsen tilstræbes at være i egen ret i forhold til værket.

Bogen består af seks kapitler, men der indledes med seks sider, hvor forfatterne gør rede for deres hensigt med bogen. Det er de mest interessante sider at læse, hvis man ikke selv har været en del af hele sagsforløbet. De har fokus på fire områder, hvor de mener, at man må skærpe sig i forhold til sagsforløbets noget mudrede billede:

Forfatterne ønsker, at der sker nogle justeringer, så universitetsforskere stadigvæk kan stille deres viden og resursepersoner til rådighed for virksomheder og offentlige myndigheder, uden at de, når de gør det, risikerer at blive udsat for uretmæssig skandalisering. De ønsker, at bedømmelses- og kvalitetssikringssystemet styrkes, så man er sikker på, at de ph.d.-afhandlinger, der godkendes, lever op til internationale standarder for forskningskvalitet, og at universiteterne blandt andet via uredelighedsnævn og praksisudvalg kan sikre den højest mulige kvalitet af forskningen, uden at disse kvalitetssikringsinstitutioner på urimelig måde kan misbruges. Og endelig at den uenighed, som forskningen lever af, kan udspille sig i frie debatter, hvor det bedste argument sejrer, og ikke i form af sagsanlæg og offentlig skandalisering.

Der afsluttes i denne indledning med en påmindelse til medierne, der (i høj grad, mener Qvortrup og Rasmussen) har været belastende for de to forfatteres omdømme, når de skal gøre regnskabet i forhold til anmeldelsen om uredelighed op. Derfor får medierne en opsang og et opråb til slut: "Om medierne også kan lære noget af sagen? Det ville vi gerne tro på. På den ene side er det journalisternes opgave at være kritiske over for magthavere. På den anden side skal de ikke lade sig rive med af en hvilken som helst konspiratorisk forestilling. Det forløb, vi selv har været involveret i, viser, at det ikke altid lader sig gøre at finde denne balance".

Efter indledningen følger en række kapitler, der ikke følger op på den klare og læservenlige indledningslovning på, at der vil være fokus på de nævnte fire punkter. Det kunne være fristende at bringe en lang række citater herfra, for det er interessant læsning. Hele sagen om de bindende læringsmål i folkeskolen har været en speget affære, men det spændende er, at de to forfattere helt (eller næsten helt) frasiger sig indflydelsen på beslutningen om de bindende mål. Det er noget, der er sket i embedsværket!

Da forfatterne selv har fået en lang, lang proces forkortet på udmærket vis, skriver de om forløbet: "Efter alt at dømmes skyldes den misere, at alle mål i Fælles Mål blev gjort bindende, en kommunikationsbrist i Undervisningsministeriet imellem de embedsmænd, der stod for udformningen af de forenklede Fælles Mål, og de, der stod for at udforme det juridiske grundlag ...".

Denne fremstilling forekommer forfatterne at være langt mere plausibel end forestillingen om, at en statslig myndighed og nogle forskere forsøgte at forme en forståelse af en del af virkeligheden ved hjælp af en særlig sprogbrug, som er Keld Skovmands tese i sin ph.d.-afhandling. Forfatterne er på ingen måde imponerede af Skovmands forskning og fremstilling af sagen. Det følgende lange kapitel om hans ph.d.-afhandling er en uforbeholden kritik af Skovmands forskning og undersøgelsesmetoder. Herefter følger en gennemgang af mediernes rolle i forhold til Skovmands anmeldelse af Qvortrup og Rasmussen for videnskabelig uredelighed. Mediernes rolle har været meget partisk, mener de to forfattere.

'Skoleret' efterlader læseren i mismod og mistro. Som en del af uddannelsessystemet bliver man mismodig på sit fags og sin uddannelses og professions vegne. De fremmeste forskere burde kunne tale sammen, udfordre hinandens synspunkter, holdninger, ståsteder og handlestrategier, men sådan har det ikke været. I stedet er sagen her endt som en personlig fejde, hvor to lejre med egne sekundanter mødes på sociale medier, i dagspressen og i bogform og i forskning for at bekrige hinanden i stedet for at lytte til synspunkter, argumentere ud fra forskningen og samtale for at styrke folkeskolens form og indhold.

"Kan man have ret uden at tilstå andre ret til at mene noget andet?" spurgte digteren Villy Sørensen i "Vejrdage" i 1980. "Nej, det kan man ikke", lyder det usagt fra demokratiet, og det er netop demokratiets udfordring. Forpligtetheden over for et fælles værdigrundlag, der indebærer tolerance, ret til forskellighed og lydhørhed over for andre, således som folkeskolens formål udtrykker det.

Når "Skoleret" bliver så mørk en læsning, så er det, fordi der er en udpræget mangel på lydhørhed, tolerance og en manglende forpligtethed over for andre end de to forskeres eget projekt: At få fortalt historien om en uretfærdighed, der er begået mod dem. Den skade, der er forvoldt på skolens hverdag, lærernes arbejdsglæde, medbestemmelse, rammevilkår, forholder de sig ikke til.

Den nye generation af forskere i skoleverdenen og uddannelsesregi vil forhåbentlig signalere en helt anden tilgang til forskningens formidling til folket og folkeskolen. Såvel Jens Rasmussen som Lars Qvortrup kan roligt overlade pladsen til næste generation. "Skoleret" er ikke befordrende for dialogen. Den intention og det mål, de ifølge indledningen har med bogen, det indfrier de ikke. Det bliver en bog, hvor de sætter Keld Skovmand i skammekrogen. Det hjælper formentlig ikke. Skovmand er ikke så autoritetstro.

Det er ikke synd for de to forfattere. De har haft pondus og platforme nok til at få egne synspunkter ud. Mod to professorer med lange og vægtige cv'er kan en enkelt ph.d.-forsker næppe være en ligeværdig modstander. Der er grund til at glæde sig over, at der kom en kritik af de bindende læringsmål. Keld Skovmand har taget slagsmålet på manges vegne, det burde være glædeligt i en forsknings- og skoleverden, at der er flere stemmer i spil.

Var anklaget for forskningsfusk: Nu har professorer skrevet en bog om sagen

Forskere: Vi blev dømt af mediernes folke-domstol

Kompagnistræde 34, 1208 Kbh K,
tlf 3369 6300, folkeskolen@folkeskolen.dk